

VII OLIMPIADA FIZYCZNA
(1957/1958)
ZAWODY III STOPNIA
CZEŚĆ DOŚWIADCZALNA

Zadanie doświadczalne – D

Nazwa – Badanie układu z neonówką¹.

Źródła – Komitet Główny Olimpiady Fizycznej

- Kazimierz Rosiński *Fizyka w Szkole nr 5*, 1958
- Stefan Czarnecki *Olimpiady fizyczna VII – VIII*, PZWS, Warszawa 1964
- T.M. Molenda, IF US, www.OF.szc.pl.

1. Wyznacz napięcie zapłonu i napięcie gaśnięcia neonówki¹, posługując się źródłem prądu stałego, potencjometrem² i woltomierzem, (jest to pomiar orientacyjny). Który z tych dwóch pomiarów jest dokładniejszy?
2. Zestaw układ, w którym kondensator o znanej pojemności C ładuje się ze źródła prądu stałego przez szeregowo włączony opór R , a osiągnąwszy odpowiednie napięcie samoczynnie rozładowuje się przez neonówkę.

Napięcie źródła powinno być większe od napięcia zapłonu neonówki (zjawisko rozładowania zachodzi periodycznie, a cały proces nosi nazwę drgań relaksacyjnych).

- a) Zbadaj okres błysków neonówki w zależności od pojemności C i wykreśl odpowiednią krzywą.
- b) Zbadaj okres drgań relaksacyjnych w funkcji oporu R i wykreśl odpowiednią krzywą.
- c) Opierając się na wynikach poprzednich pomiarów, wyznacz nieznaną pojemność C_x i nieznaną opór R_x .
- d) Zanalizuj jakościowo zaobserwowane zależności. Wyjaśnij, dlaczego czas upływający od chwili zamknięcia obwodu ładowania kondensatora do pierwszego błysku neonówki jest dłuższy, niż okres drgań relaksacyjnych.

Jak przypuszczalnie zmienia się napięcie w czasie drgań relaksacyjnych?

Naszkiej odpowiednią krzywą.

Uwaga praktyczna:

¹Zjawisko drgań relaksacyjnych ma swój analog mechaniczny dla *oscylacji wodnych* – patrz np. zadanie doświadczalne III stopnia z IX Olimpiady Fizycznej – Badanie wpływu wody z lewara i butelki Mariotte'a.

²Potencjometrem nazywamy opornik z przesuwalnym trzecim kontaktem.

Jeżeli kondensatory o pojemnościach $C_1, C_2, \dots, C_n$ połączymy równolegle, to łączna pojemność C takiego układu jest dana wzorem

$$C = C_1 + C_2 + \dots + C_n.$$

W przypadku łączenia szeregowego mamy wzór

$$\frac{1}{C} = \frac{1}{C_1} + \frac{1}{C_2} + \dots + \frac{1}{C_n}.$$